
Patologie a eschatologie

Betlach J.

Oddělení patologie, Nemocnice, Havlíčkův Brod

Souhrn

Téma smrti odnepaměti upoutávalo pozornost a fascinovalo svojí všudypřítomnou neodvratitelností. V emočně vypjaté situaci umírání a smrti představují významnou spirituální pomoc přechodové rituály, což je v předkládaném zamyšlení doloženo konkrétním příběhem.

Klíčová slova: patologie a eschatologie - přechodové rituály - umírání - smrt

Summary

Pathology and Eschatology

The topic of death has attracted peoples attention since ancient times as well as it has fascinated with its omnipresence and unavailability. In the emotionally extreme situation of passing to death, transitional rituals represent remarkable spiritual aid. In this essay, this is documented by a particular story.

Key words: pathology and eschatology - transitional rituals - dying - death

Čes.-slov. Patol., 43, 2007, No. 1, p. 31–32

Jsme lidské rostliny, které rostou a kvetou v patřičné sezoně a potom jsou poraženy studeným nárazem větru do lůna naší matky, země...

F. Gonzales-Crussi

Kmotříčka smrt stála už nad kolébkou lidstva. Je všudypřítomná, a přece zahalená tajemstvím. Její podoba i zvyky se během staletí proměňovaly. Někdy byla přátelská a krásná, jindy zákeřná a odpudivá. Někdy probouzela strach, jindy byla toužebně očekávána. Dovedla lidstvo do 21. století, aniž by odhalila své tajemství. Dnešní doba však nemá ráda tajemství a nemá ráda ani smrt. Ale lidé přesto umírají – stejně jako kdysi, a přece jinak. Francouzský exprezident Francois Mitterrand v předmluvě knihy *Intimní smrt* napsal: „Vztah ke smrti snad nikdy nebyl tak ubohý, jako v dnešní duševně vyschlé době, kdy se lidé upínají na svou existenci a tváří se, že znají tajemství života a smrti... Žijí ve světě, který se této otázky bojí a odvrací se od ní. Dřívější civilizace se stavěly smrti čelem. Ukazovaly společnosti a každému jedinci cestu přechodu mezi mrtvé. Dávaly tak konci života jeho bohatství a smysl“.

Patolog ve své navyklé (byť v dnešní době ne již každodenní) pitevní práci se ocitá, aniž si to většinou dost dobře uvědomuje, ve zvláštní mez-

ní situaci. „Pomalý a hluboký zvuk umíráčku smrti, který v ostatních vzbuzuje neklid, strach a hoře, vyzývá patologa započít svůj úkol. A tělo, představa hrůzy pro většinu lidí, symbol nejvyšší porážky pro léčící lékaře, zůstává pro patologa zašifrovanou zprávou o životě: kabalistickým textem hláskování v klíči mystéria života a zdraví“ (F. Gonzales-Crussi). Sekant vykoná svou rutinní práci, při které nalezne více či méně uspokojivé odpovědi na klinicky otázky, sepiše zprávu a odchází. Z pohledu osobní spirituality ovšem v těchto chvílích jde o nanejvýš závažnou hraniční situaci. Ta je odnepaměti zajišťována dokonale propracovanými přechodovými rituály, zaujímavými významné místo prakticky ve všech kulturách a náboženských systémech. Tyto rituály mají v nejdůležitějších zlomových okamžicích života (zrození, svatba, umírání, pohřeb...) zajistit bezpečný přechod jedince z jednoho světa do druhého. Ošetřují tu nejistou nebo nebezpečnou oblast hraničního prostoru, kdy již/ještě neplatí zákony jedné ani druhé strany. Každá změna musí dostat prostor a čas, aby se její důsledky stabilizovaly a mohly se stát přirozenou součástí života. Navíc každá důležitá změna postavení ve světě probíhá v posvátném prostoru a čase a spojuje člověka s jeho předky, s přírodou i s celým vesmírem. Rituály se liší, ale jejich transkulturní jádro je společné: v emočně vysoce vypjatých